

Geschiedenis van de Waregem Koerse Feesten

De Waregem Koerse Feesten is een jaarlijks terugkerend massa-evenement dat in de zomerperiode plaatsvindt. Het algemene hoogtepunt van deze feesten is de Waregem Koerse zelf. Hieronder wordt de reeks paardenrennen verstaan, die sinds het midden van de negentiende eeuw op de eerste dinsdag na het laatste weekend van augustus wordt ingericht. De Feesten worden op de voorafgaande donderdag officieel geopend door de bellenman van Waregem en eindigen de woensdag erna.

De betekenis van de koersen en de feesten voor Waregem en zijn wijdere omgeving kan en mag niet onderschat worden. De feestelijkheden vormen een hoeksteen van de Waregemse identiteit en zijn immaterieel erfgoed. Zo is Waregem Koerse het enige overblijvende, grootschalige en internationaal beroemde paardenrennevenement in België en heeft het zich sinds 165 jaar bijzonder stevig lokaal kunnen verankeren. Waregem houdt met andere woorden de verdwijnende traditie van het Belgische paardenrennen overeind. Daarenboven bevorderen ze nog steeds de sociale cohesie binnenin de stad en tussen de stedelingen onderling. Elk jaar opnieuw scheppen ze een moment en plaats van ontmoeting, waarbij oude vrienden, familieleden, collega's, burens en studiegenoten elkaar in een opperbeste feeststemming terug ontmoeten. De feesten worden derhalve door een ruime (stedelijke) gemeenschap ondersteund en gedragen, zowel vandaag als vroeger, onder meer door het stadsbestuur, de horeca, de vele handelaars, verenigingen en particulieren.

De evolutie van Waregem Koerse en haar feesten liep parallel met de ontwikkeling van Waregem als plattelandsgemeente tot een geïndustrialiseerde stad met een ruim verzorgingsgebied. Vanaf medio de negentiende eeuw begonnen de grootschalige, moderne paardenrennen die al decennia in metropolen zoals Gent en Brussel werden georganiseerd, tot het platteland door te dringen. Zo vonden ook in Waregem in 1847 de eerste paardenrennen plaats als een bescheiden onderdeel van de lokale oogstfeesten en kermis. Toch hielden de Waregemse rennen in de eerste jaren weinig meer in dan louter kermisvermaak. Op enkele lokale notabelen na bestond het publiek en de deelnemers vooral uit landbouwers uit de omstreken. Voor de meeste boeren uit de regio betekenden de rennen namelijk een goede gelegenheid om hun fokresultaten publiekelijk te kunnen voorstellen. Na enige tijd begonnen de rennen tijdens de kermis aan populariteit te winnen en trokken ze duizenden toeschouwers uit de eigen en de omliggende gemeenten aan. Vermoedelijk droeg de mogelijkheid er te kunnen gokken hier niet onbeduidend toe bij. Ook de sociale structuur van het evenement begon te diversifiëren. De weegplaats ("pesage") werd voorbehouden voor de burgerlijke en aristocratische elites. De minder kapitaalkrachtigen werden op het minder comfortabele grasveld ("pelouse") samengebracht.

Een belangrijke stimulans voor de vroegste organisatie van de paardenrennen kwam uit de elitaire *Société d'Encouragement pour les Courses et l'Élevage de chevaux de Waereghem* die in de vroege jaren 1850 werd opgericht. Deze maatschappij onderlijnde het belang van de rennen in het verbeteren van het paardenras en bij uitbreiding ook de paardenindustrie, hetwelk een nationale landbouwprioriteit was. Deze vereniging bouwde een breed netwerk uit dat de paardenrennen ondersteunde en ze aan belang deed winnen. Zo zorgde ze ervoor dat er meer prijzengeld werd uitgereikt, waardoor de koersen betere paarden aantrokken en ze verdere bekendheid verwierven.

De uiteindelijke doorbraak van de Waregemse paardenrennen kan op de inrichting van de eerste *Grand Steeple des Flandres* in 1857 worden teruggebracht. Vanaf dan klommen de rennen op tot de Belgische top. Dit werd in de daaropvolgende decennia versterkt door een verdere democratisering van de spoorwegen waardoor bezoekers en paarden van buiten de onmiddellijke regio eenvoudig op de hippodroom aan de Gaverbeek geraakten. De schaalvergroting en verankering van de rennen vertaalden zich in een brede en diepgaande invloed op de lokale gemeenschap met zichtbare overblijfselen tot vandaag de dag. Zonevreemde elementen werden in de Waregemse gemeente binnengebracht door verscheidene stoeterijen van Noord-Franse en Belgische industriëlen die de regionale hippische industrie ondersteunden. Zo werd de Anglo-Normandische bouwstijl geïntroduceerd en migreerden Britse invloeden mee met de Britse jockeys die door deze stoeterijen in dienst werden genomen. Verscheidene van deze Anglo-Normandische villa's behoren vandaag tot het belangrijkste onroerende erfgoed van de jonge stad.

Tijdens het interbellum namen de Waregemse rennen een bemiddelende positie in tussen de twee grootste paardenrennen van het jaar; die van Oostende in het zomerseizoen en die van Brussel in het winterseizoen. Beide waren bijzonder dominant en dat bemoeilijkten de oprichting van nieuwe evenementen in andere plaatsen in België. Waregem daarentegen werd als een traditionele stop tussen beide seizoenen ervaren en kreeg daarom

niet af te rekenen met een verwoestende, directe concurrentie. In hippische milieus sprak men over de "Waregemse tussenstop als een pelgrimage naar de wieg van de paardensport".

In de naoorlogse jaren was er een duidelijk verval van het bezoekersaantal waar te nemen. De veranderde sociale en maatschappelijke toestand van het midden van de jaren vijftig deed de populariteit van de paardenrennen en het kermisgebeuren snel afnemen. De Koersmaatschappij vond daarop slechts in de jaren zestig een duurzaam antwoord door grote sponsors aan te trekken en de rennen een meer exclusief karakter te geven. Deze manier van werken had succes en tegen het midden van de jaren zestig steeg het bezoekersaantal opnieuw. Dat was vooral te danken aan een relatieve stijging van het aantal bezoekers op de weegplaats. De laatste vijftig jaar professionaliseerde de Koersmaatschappij enerzijds de organisatie van Waregem Koerse om het voortbestaan te garanderen. Anderzijds werden onder impuls van het stadsbestuur de Waregem Koerse Feesten nieuw leven ingeblazen door het uitwerken van een tiendaags feestprogramma en door het ondersteunen van lokale initiatieven. Dit heeft ervoor gezorgd dat de algemene crisis die de Belgische paardensport de laatste decennia doormaakte in Waregem zo goed als onbestaande is. Op de eerste dinsdag na de laatste zondag van augustus wordt er gekoerst en gefeest aan de Gaverbeek alsof het nooit anders is geweest.